Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate maĭ primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinr. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe sése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 178. Braşovŭ, Joi 9 (21) Augustŭ 1890.

Procesulŭ de pressă

alŭ

„Gazetei Transilvaniei"

(Raportŭ specialŭ.)

Clușiu, 5 (17) Augustŭ a. c.

(Urmare).

După o pausă de vr'o 25 minute şedinţa urméză şi *procurorulŭ* îşĭ continuă vorbirea.

Dr. Jeszenszky (continuândŭ):

Dér óre faţă cu cine a trebuitŭ eu sĕ înşirŭ aceste insinuaţiunĭ şi principi, fundamentale ale dreptului nostru publici carĭ de-altmintrelea suntŭ fórte bine cunoscute şi carĭ suntŭ afundŭ înrădĕcinate nu numai în consciinţa, ci şi în sentimentulŭ fiă-cărui fiu credinciosŭ alŭ ţĕrei? Óre faţă cu unŭ streinŭ? Óre faţă cu fiiulŭ unei ţĕrĭ streine, în alŭ căruia sufletŭ arde numai flacăra iubirei faţă cu patria lui propriă? Pe cine audŭ eu micşorândŭ, negândŭ, calumniândŭ şi dejosindŭ sfânta nóstră causă, gloriósa Ungariă şi esistenţa ca statŭ a Maghiariei, care a sancţionat'o amintirea luptei grele, dér victorióse a celorŭ mai bunĭ ai noştri? Cine este acela, care cutéză a numi aicĭ pe Maghiarŭ usurpatorŭ? Usurpatorŭ îngâmfatŭ, pentru-că, susţinutŭ de puterea şi curagiulŭ sĕu, şi a creatŭ sie-şĭ o patriă cu dominaţiune duplă? Usurpatorŭ îngâmfatŭ numesce pe acela, care cu geniulŭ sĕu creatorŭ de statŭ a fostŭ în stare sub loviturile aprópe nimicitóre ale nenorocirilor sĕ creeze érăşĭ şi érăşĭ din nou acéstă patriă şi s'o organiseze? Cutéză a numi usurpătóre pe acea naţiune, care în decursŭ de 10 secolĭ a fostŭ apĕrătórea şi susţiitórea acestei ţĕrĭ şi de a căreia amintire suntŭ legate atâtea, o, atâtea fapte eroice? Arătaţi-mĭ mie încă o altă ţéră, unde naţiunea sĕ aibă drepturĭ mai legale, mai drepte şi mai sfinte faţă cu patria ei, de cum are Maghiarulŭ aicĭ? Cutéză a numi usurpătóre pe acea naţiune, care, lăpĕdândŭ dela sine privilegiile, ce şi le-a câştigatŭ pe basa întemeiărei şi susţinerei statului şi carĭ în modŭ naturalŭ resultă în urma întemeierei unui statŭ regulatŭ: întinḑĕndŭ mână frăţéscă grăbesce a declara, că egale suntŭ cu ea tóte naţionalităţile din ţéră, deplinŭ îndreptăţită este cu ea şi acea naţionalitate despoiată până atuncĭ de tóte drepturile politice, din ai căreia membri unulŭ étă câtŭ de nemulţămitorŭ îi rĕsplătesce acum cu aceea, că negândŭ istoria, negândŭ dreptulŭ, negândŭ suveranitatea naţiunei, cutéză a numi usurpatorŭ pe Maghiarŭ, şi deşi naţionalităţile de aicĭ n'au avutŭ nicĭ-odată titlu de dreptŭ, deşi n'au avutŭ nicĭ-odată istoriă, elŭ le ia pe acestea şi le atribue nu naţiunei maghiare politice, ci naţionalităţilorŭ ce trăescŭ aicĭ?

Unŭ cetăţénŭ maghiarŭ este acela, onoraţĭ d-nĭ juraţĭ, care liberându-se din legăturile alipirei şi fidelităţii către patria maghiară, stingĕndŭ dintre sentimentele sale sentimentulŭ acela naturalŭ şi născutŭ de-odată cu omulŭ, pe care îlŭ simte orĭ-care altŭ fiu dreptŭ şi credinciosŭ alŭ ţĕrei, într'unŭ modŭ vătĕmătorŭ şi batjocuritorŭ îi ḑice cu cinismŭ verde 'n faţă: Tu eştĭ usurpatorŭ!

Cu privire la acestŭ obiectŭ, prea stim. d-nĭ juraţĭ, nu sciu décă aşĭ mai puté sĕ ḑicŭ ceva.

Judece înţelepciunea d-vóstrĕ, décă cu aceste arme ale istoriei şi ale dreptului, carĭ arme suntŭ pururea drepte, prin urmare pururea învingĕtóre, este deja combătutŭ acestŭ atacŭ cutezătorŭ, care din partea unui cetăţénŭ în adevĕrŭ nu este altceva, decâtŭ trădarea pe faţă a Ungariei, a statului maghiarŭ şi a suveranităţii naţiunei maghiare.

Aşĭ vătĕma prea tare credinţa şi încrederea pusă în patriotismulŭ d-vóstrĕ, décă chiar şi numai pentru unŭ momentŭ aşĭ cuteza a mĕ îndoi despre aceea, că dóră n'ar simţi şi inima dumniavóstră acea vătĕmare grea, care, fiindcă i-s'a făcutŭ naţiunei, pretinde satisfacţiune.

Naţiunea totdéuna a cerutŭ şi a eluptatŭ satisfacţiunea cu arma dreptului şi a legei.

Totŭ pe basa dreptului acestei arme, pe basa dreptului legei o cerŭ şi eu acum dela d-vóstrĕ. Acusatulŭ negândŭ trecutulŭ, negândŭ presentulŭ, declară stăpânirea naţiunei maghiare în acéstă ţéră ca o usurpare nedréptă şi punĕndŭ faţă în faţă cu naţiunea pe tóte celelalte naţionalităţĭ, ce se află aicĭ, declară îndreptăţitele şi sublimele aspiraţiunĭ ale naţiunei ca „nebunii", ca „nebuniă", séu décă vĕ mai place sĕ ḑicŭ aşa, ca ceva deşuchiatŭ, şi negândŭ drepturile Maghiarului aicĭ, le pretinde acestea pe séma tuturorŭ naţionalităţilorŭ, carĭ trăescŭ aicĭ.

Acea stăpânire maghiară propusă şi declarată în publicŭ ca o usurpare, care prin tăcerea intenţionată a adevĕrului revoltéză sentimentulŭ neîndreptăţirei şi faţă cu care este pusŭ faţă 'nfaţă dreptulŭ adevĕratŭ şi legalŭ alŭ naţionalităţilorŭ de aicĭ faţă cu acéstă ţéră: nu este óre potrivită a nasce şi a deştepta ură în massele poporaţiunei, care nu numai că nu este clarificată asupra dreptului naţiunei politice maghiare, ci prin modulŭ de espunere alŭ articululŭi este directŭ dusă în rătăcire, deşteptândŭ în acéstă poporaţiune sentimentulŭ acela sguduitorŭ, pe care îlŭ simte orĭ ce omŭ de omeniă atuncĭ, când se pune faţă în faţă ceea ce este îndreptăţitŭ cu ceea ce nu-i îndreptăţitŭ, ceea ce este legalŭ cu ceea ce e usurpare, mai cu sémă décă învingerea şi stăpânirea cade pe partea ilegalului, usurpărei?

D-Vóstră cunósceţĭ bine puterea şi tăria condeiului, cunósceţĭ sentimentele, ce este în stare a-le provoca puterea condeiului. D-Vóstră sciţĭ bine, ce póte servi spre folosulŭ patriei; dér cunósceţĭ şi pe rĕsvrătitorii concordiei ce esistă în naţiune şi din astă causă declarŭ sĕrbătoresce, că în acest articulŭ se cuprinde agitaţiunea prevĕḑută în § 172 alŭ codicelui penalŭ, şi de aceea atâtŭ autorulŭ articulului, câtŭ şi redactorulŭ fóiei suntŭ vinovaţĭ.

Tălmaciulŭ.

Preşedintele: Rogŭ pe d-lŭ tălmaciu, ca sĕ tălmăcéscă acusaţilorŭ în limba română discursulŭ d-lui procurorŭ.

Dr. Isacŭ, tălmaciulŭ, se ridică şi luândŭ o foiţă în mână, pe care şĭ-a făcutŭ notiţe, voiesce sĕ încépă tălmăcirea. (Dr. Mureşianu cere cuvêntulŭ, care i-se dă.)

Dr. Mureşianu: Aţĭ vĕḑutŭ, d-le preşedinte, că d-lŭ procurorŭ a vorbitŭ douĕ óre întregĭ, aşa că după o óră ostenindu-se a cerutŭ întreruperea şedinţei pe câteva minute, ca sĕ mai rĕsufle. Şi d. procurorŭ a vorbitŭ cu focŭ, fórte iute şi în lungĭ şi grele periόde. Din causa acésta noi credemŭ şi suntemŭ chiar convinşĭ, că-i este cu neputinţă d-lui tălmaciu de a ne tălmăci lungulŭ discursŭ alŭ d-lui procurorŭ, căcĭ chiar stenografŭ sĕ fi fostŭ nu ar fi pututŭ urmări cu esactitate tóte ce le-a ḑisŭ d-lŭ procurorŭ, ca sĕ ne pótă reda o icónă fidelă a vorbirei sale. Eu susţinŭ, că trei stenografĭ ar fi trebuitŭ sĕ urmăréscă vorbirea d-lui procurorŭ, ca sĕ o pótă reda în totŭ cuprinsulŭ ei. Ne rugămŭ dér, ca d-lŭ preşedinte şi onoratulŭ tribunalŭ sĕ dispenseze pe d-lŭ tălmaciu judecătorescŭ de acéstă muncă zadarnică, care în ce privesce informarea nóstră fidelă despre vorbirea d-lui procurorŭ nu îşĭ póte atinge scopulŭ.

Dr. Isacŭ comunică tribunalului şi juraţilorŭ în limba maghiară observarea făcută de d-lŭ Mureşianu şi dorinţa esprimată de elŭ.

In urma acésta preşedintele, privindŭ surprinsŭ când la acusaţĭ, când la tălmaciu, stă câteva momente nedecisŭ, apoi provócă din nou pe d. tălmaciu sĕ céră desluşirĭ dela acusaţĭ, décă vorŭ orĭ nu sĕ li-se tălmăcéscă vorbirea. Acésta se întêmplă şi ambii acusaţĭ repetŭ, că dispenséză pe d-lŭ tălmaciu de ostenéla de a mai traduce vorbirea procurorului, căcĭ ar fi imposibilŭ sĕ li-o redé aşa, cum s'ar cere, ca sĕ se pótă apĕra în contra ei.

Se încinge o înfocată discusiune între procurorŭ, tălmaciu, preşedinte şi acusaţĭ.

Dr. Jeszenszky procurorulŭ provócă c'un tonŭ poruncitorŭ pe D-lŭ tălmaciu sĕ nu se uite la ceea ce ḑicŭ acusaţii şi sĕ le tălmăcéscă vorbirea lui.

Dr. Aurelŭ Isacŭ, tălmaciu, eu sunt aicĭ unŭ factorŭ independentŭ de d-lŭ procurorŭ şi numai atuncĭ voiu tălmăci, décă tribunalulŭ 'mĭ va ordona, ér nu d-lŭ procurorŭ, care pentru mine e numai o parte.

Preşedintele se adreséză din nou către d-lŭ tălmaciu cu câteva cuvinte în urma cărora acesta se ridică şi face următórea declaraţiune:

Dr. A. Isacŭ: Într'o causă aşa de delicată ca şi cum e procesulŭ de faţă, unde e vorba de libertatea pressei, fórte bine sciu sub ce responsabilitate stau, şi cunoscŭ în specie disposiţiunile §. 217 şi 218 alŭ codicelui penalŭ, carĭ mĕ pedepsescŭ décă traducŭ esenţa falsŭ. Eu totdéuna sciu reda esenţa vorbirilorŭ, conformŭ deobligămêntului meu, aşadér nicĭ o insinuare faţă de mine în privinţa acésta nu póte avé locŭ.—Declarŭ înfine din nou, că décă tribunalulŭ va cere, dênsulŭ va tălmăci discursulŭ procurorului.

Dr. A. Mureşianu: Eu unulŭ sunt convinsŭ, că d-lŭ tălmaciu va face totŭ posibilulŭ spre a satisface îndatorirei sale. Dér se cere dela d-sa prea multŭ, se cere chiar imposibilulŭ. Nu potŭ crede, că d-lŭ tălmaciu sĕ fiă în stare a reda *completŭ şi aşa cum pretinde interesulŭ apĕrărei* nicĭ măcarŭ esenţa vorbirei d-lui procurorŭ, care a duratŭ douĕ óre întregĭ. Sciu, că d-lŭ tălmaciu este Dr. în dreptŭ, că cunósce perfectŭ limba română şi limba maghiară şi că este vechiu tălmaciu judecătorescŭ, cu tóte aceste sĕ mĕ ierte a'i spune, că în casulŭ de faţă nu'lŭ credŭ sĕ fiă capabilŭ pe basa unorŭ simple notiţe a ne împărtăşi fiă şi numai în esenţă tóte momentele ce le-a adusŭ înainte contra nóstră d-lŭ procurorŭ. Eu ca ḑiaristŭ sciu ce va sĕ ḑică şi câtŭ timpŭ recere a face unŭ estrasŭ fidelŭ dintr'o vorbire tipărită chiar, avĕnd péna în mână. De aceea rogŭ din nou sĕ fiă dispensatŭ d-lŭ tălmuciu de o ostenélă zadarnică.

Preşedintele către tălmaciu: Rogŭ a întreba pe domnii acusaţĭ, décă renunţă necondiţionatŭ la tălmăcirea discursului procurorului.

Dr. Isacŭ adreséză acéstă întrebare acusaţilorŭ, ér aceştia rĕspundŭ, că renuţă necondiţionatŭ.

Érăşĭ cestiunea limbei.

Preşedintele întrébă apoi prin tălmaciu pe acusaţĭ, décă voiescŭ sĕ se apere?

Traianŭ Popŭ: Cedezŭ cuvêntulŭ D-lui Dr. Mureşianu şi'mĭ reservŭ a vorbi după d-sa. (Strigăte din tóte părţile: „nem lehet, sorba kell menni" — nu se se póte, trebue sĕ mérgă pe rêndŭ.)

Preşedintele declară, că trebue sĕ vorbéscă mai ântêiu acusatulŭ Popŭ:

Traianŭ Popŭ: Domnule preşedinte! Onorată curte cu juraţĭ! După ce nu s'a constatatŭ, décă Domnii juraţĭ sciu românesce orĭ nu, şi fiindcă aceştia numai aşa potŭ primì o imediată impresiune din apĕrarea mea, décă mĕ vorŭ înţelege, mĕ vĕdŭ cu durere nevoitŭ a renunţa la apĕrare, décă nu mĕ potŭ folosi cu succesŭ de limba mamei mele. O facŭ acésta cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, cu câtŭ nu voiescŭ nicĭ decum ca pentru persóna mea sĕ jertfescŭ şi sĕ calcŭ în picióre unŭ principiu de viéţă naţională. Va sĕ ḑică renunţŭ la apĕrare şi din punctŭ de vedere principiarŭ.

Dr. A. Mureşianu: Aţĭ binevoitŭ, d-le Preşedinte a accentua înainte de pausă, că onoratulŭ tribunalŭ nu póte da locŭ cererei nóstre ca sĕ se întrebe juraţii décă sciu românesce orĭ ba, din motivulŭ, că am avé aicĭ destule mijlóce de apĕrare, pentru-că mai întâi articolii împricinaţĭ s'a cetitŭ de notarŭ în traducere maghiară autentică, apoi avemŭ apĕrătorŭ, care ne póte apĕra în limba maghiară, şi în fine avemŭ tălmaciu, care ne tălmăcesce nouĕ, ceea-ce va ḑice procurorulŭ, ér juraţilorŭ ceea ce vomŭ vorbi noi spre apĕrarea nóstră.

La fiesce-care din aceste pretinse mijlóce de apĕrare permiteţi'mĭ sĕ vĕ rĕspundŭ în specialŭ.

Ḑice d-lŭ preşedinte, că s'au cetitŭ în traducere autentică articulii împricinaţĭ? Observŭ, că o traducere, nicĭ măcarŭ sĕ fi ieşitŭ aceea dela Academia de sciinţe din Pesta, orĭ dela Academia din Parisŭ nu póte reda aceea, ce conţine originalulŭ cu aceeaşĭ însemnătate şi cu acelŭ efectŭ. Celŭ ce vré sĕ cunóscă adevĕrata importanţă a unei scrierĭ, o cetesce în originalŭ, nu în traducere. Copia e numai o slabă fotografiă a tabloului originalŭ.

Constatŭ, că traducerea articulilorŭ împricinaţĭ, cum apare ea din actulŭ de acusaţiune este în multe puncte defectuósă şi nu redă ceea ce esprimă originalulŭ. Dér cumcă cu traducerea nu putemŭ ajunge la nicĭ unŭ resultatŭ, nĭ-a dovedit'o însuşĭ d-lŭ procurorŭ Dr. Jeszenszky, care punĕndu-se în oposiţiune chiar şi cu traducerea tălmaciului judecătorescŭ, care a luat'o de basă şi primulŭ procurorŭ în actulŭ de acusaţiune, a susţinutŭ aci în discursulŭ sĕu, că cu-

vêntulŭ „Maghiariă“, ce s'a întrebuințatŭ în nr. 40 alŭ „Gazetei“, este sinonimŭ cu „Ungaria“ și că nu are înțelesŭ geneticŭ, nu însémnă „Magyarság állama“ (statulŭ Maghiarilorŭ) cum l'a tradusŭ tălmaciulŭ.

Domnilorŭ! Alta înțelegemŭ noi Românii sub „Ungaria“ și cu totulŭ alta sub „Maghiaria“. — Ungaria (Hungaria, Ungarn, Hongrie ș. a.) este unŭ conceptŭ politicŭ, care corĕspunde firei și compunerei acestui statŭ, pe când „Maghiaria“ este unŭ conceptŭ de rassă, unŭ visŭ alŭ șoviniștilorŭ, carĭ vorŭ sĕ rĕstórne basele firescĭ, pe care s'a alcătuitŭ acestŭ statŭ și vorŭ sĕ-lŭ declare numai de proprietate a rassei maghiare.

Limba maghiară nu are decâtŭ unŭ cuvêntŭ pentru a esprima conceptulŭ politicŭ și naționalitatea genetică: „magyar“ și „Magyarország“. Étă dér conflictulŭ ce'lŭ póte produce traducerea, unŭ conflictŭ, pe care d-lŭ Dr. Jeszenszky îlŭ înăspresce prin aceea, că contestă aicĭ chiar și esactitatea traducerei autorisate a tribunalului, pe basa căreia ni s'a făcutŭ procesŭ. D-lŭ Dr Jeszenszky póte însĕ sĕ strîge câtŭ va voi, că „Maghiaria“ și „Ungaria“ e totŭ una, *sĕ scie însĕ, că cu cuvintele lui frumóse și pline de emfasă nu va puté șterge niciodată de pe fața acestui pămêntŭ naționalitățile, carĭ trăescŭ pe elŭ.* (Aplause prelungite.)

Mai ḑise d-lŭ președinte că avemŭ apĕrătorŭ. Scițĭ domnilorŭ, că legea nu ne silesce sĕ avemŭ apĕrătorŭ. Décă totușĭ amŭ adusŭ cu noi unŭ apĕrătorŭ nu l'amŭ adusŭ sĕ ne apere în fondŭ, căcĭ numai noi scimŭ de ce amŭ scrisŭ și amŭ lucratŭ așa și nu altfelŭ, numai noi putemŭ sĕ arătămŭ adevĕratele motive și intențiunĭ de carĭ amŭ fostŭ condușĭ, ci l'amŭ adusŭ pentru formele legale, pentru ca sĕ veghieze asupra esecutărei legii, dér l'amŭ adusŭ cu noi și pentru aceea, pentru-că deja în rêndulŭ trecutŭ amŭ făcutŭ trista esperiență, că aicĭ nu suntemŭ înțeleșĭ în limba nóstră; și fiind-că se tractéză aicĭ de o cestiune principiară atâtŭ de însemnată pentru raporturile dintrenaționalitățile acestei țĕrĭ, amŭ voitŭ, ca décă noi nu ne putemŭ apĕra, sĕ arate celŭ puținŭ advocatulŭ nostru acestorŭ domnĭ jurațĭ din Clușiu, că suntemŭ cetățenĭ lealĭ, carĭ pretindŭ numai sfântulŭ lorŭ dreptŭ, sĕ nu se depărteze jurații de aicĭ cu acea ideiă, că noi amŭ fi așa de negrii, precum ne-a zugrăvitŭ înaintea d-lorŭ d-lŭ procurorŭ Dr. Jeszenszky.

Dér, Domnilorŭ, legea ne dă voia sĕ luămŭ ca apĕrătorŭ și unŭ neadvocatŭ. Puteamŭ sĕ aducemŭ cu noi și unŭ țĕranŭ românŭ trecutŭ de 24 de anĭ de pildă din comitatulŭ Huniădórei și sunt sigurŭ că acesta ar fi pututŭ spune d-lui procurorŭ, care trăiesce la orașŭ și nu cunósce nicĭ limba nicĭ nĕcazurile poporului, i-ar fi pututŭ spune ce sufere acestŭ bravŭ poporŭ și ce îi amăresce inima atâtŭ de cumplitŭ. (Aplause prelungite. Sgomotŭ. Președintele amenință érășĭ cu deșertarea salei).

In fine ne spuse d-la președinte că avemŭ tălmaciu. Vĕ întrebŭ, domnilorŭ, are înțelesŭ și póte sĕ esiste juriulŭ cu tălmaciu pe lângă libertatea pressei? Nu vedețĭ și nu sĕmțițĭ anomalia? Unde, în ce statŭ mai vedețĭ aparițiunea straniă ca judecătorii și juriulŭ sĕ asculte pe acusațĭ numai prin tălmaciu? Vorbescŭ de țĕrile cu poporațiune numerósă de diferite limbĭ, căcĭ cu totulŭ alta este décă aicĭ s'ar rĕtăci odată unŭ nihilistŭ și-ar publica vr'o fóiă volantă, pentru care ar fi trasŭ la rĕspundere înaintea juriului. Și pe acestŭ străinŭ, domnilorŭ, totŭ numai prin tălmaciu l'ațĭ judeca!

Dér óre sĕ nu fiă o deosebire între noi și între străinĭ? Unŭ poporŭ, care numĕră milióne de suflete și face parte constitutivă din poporațiunea statului sĕ fiă óre tractatŭ pe acelașŭ piciorŭ ca unŭ străinŭ fugitŭ aicĭ? Este acésta dreptate, este acésta libertate, este acésta egala îndreptățire, de care vorbesce „legea fundamentală“ din 1868?

Tălmaciulŭ de ar fi și stenografŭ, și de ar fi și doi deodată în funcțiune, nu va puté sĕ redé nicĭ-odată cuvintele acusațilorŭ și înțelesulŭ lorŭ așa, ca jurații sĕ se pótă convinge de puterea și de deplina însemnătate a argumentelorŭ ce le aducŭ în apĕrarea lorŭ.

Cu tălmaciu, d-lorŭ, e imposibilă apĕrarea înaintea juriului. Numai atuncĭ ar avé înțelesŭ instituțiunea juriului aicĭ, décă la compunerea juriilorŭ s'ar avé în vedere limba acusațilorŭ. Acésta ar corĕspunde și cerințelorŭ legii desŭ amintite din 1868 și dreptății.

A mai adusŭ înainte d-lŭ președinte, că prin aceea, că ne-amŭ folositŭ de dreptulŭ de recusare la constituirea juriului amŭ acceptatŭ pe jurații presențĭ și nu mai putemŭ sĕ ne plângemŭ că nu cunoscŭ limba. Mĕ rogŭ de iertare, d-le președinte, de aicĭ nu urméză că amŭ primitŭ pe jurațĭ și în cestiunea limbei. Calificațiunea juratilorŭ o stabilesce numai o ordinațiune ministerială, dér acésta ordinațiune nu póte rĕsturna legea. Indatorirea judecătorilorŭ de a cunósce limba părțilorŭ este multŭ mai pre susŭ decâtŭ ca sĕ fiă regulată prin tr'o ordinațiune ministerială. Ea trebue sĕ se înțelégă de sine după lege și nu póte fi obiectŭ de tocmélă la pertractare.

D-lŭ ministru de justiția Szilagyi a ḑisŭ că va stărui pentru ca statulŭ sĕ fiă unŭ statŭ de dreptŭ și toțĭ sĕ se bucure de libertate așa de egalitate. De ce déră nu a luatŭ d-lŭ ministru și pănă acuma mĕsurĭ ca noi ḑiariștii românĭ fiindŭ trașĭ înaintea judecății, sĕ fimŭ înțeleșĭ de jurațĭ și sĕ nu ne sbuciumămŭ înzadarŭ cum ne sbuciumămŭ atâtŭ noi câtŭ și d-vóstrĕ aḑĭ aicĭ, unde amŭ fostŭ citațĭ cu atâta intețire și adușĭ pe o căldură așa de mare și nesuferită, ca sĕ nu fimŭ înțeleșĭ. (Aplause din partea Românilorŭ).

Domnule Președinte! Trebue sĕ ne înțelegemŭ de ce suntemŭ noi aḑĭ aicĭ și cu ce gândŭ amŭ venitŭ aicĭ. Noi nu amŭ venitŭ aicĭ cu gândulŭ ca sĕ ne apĕrămŭ pielea nóstră, ci ca sĕ apĕrămŭ unŭ principiu. Ar fi dér o mare greșélă décă ne-amŭ depărta de aicĭ nelămurițĭ.

Este vorba aicĭ décă noi suntemŭ cetățenĭ egalŭ îndreptățițĭ cum ne numesce legea orĭ că suntemŭ considerațĭ numai ca străinĭ, cum ne numea mai deunăḑĭ o fóiă a guvernului?

De aceea datorŭ sunt sĕ'mĭ ridicŭ vocea în contra unei pracse și procedure, care este și ilegală și nedréptă. Sĕ o scie toțĭ, că noi nu voimŭ sĕ fimŭ tractațĭ ca străinĭ în acéstă țéră, că iubimŭ patria nóstră, cum o iubescŭ și conlocuitorii noștri ungurĭ și că aicĭ pe acestŭ pămêntŭ ne susținemŭ cu tótă tăria inimei drepturile nóstre.

Voimŭ sĕ fimŭ tractațĭ în acestŭ statŭ ca cetățenĭ egalŭ îndreptățițĭ de faptŭ și nu numai pe hârtiă și voimŭ sĕ ne bucurămŭ și noi de aceeașĭ libertate de care se bucură ceilalțĭ cetățenĭ.

După tóte acestea, rogŭ pe d-lŭ președinte și pe onor. tribunalŭ ca sĕ ia la cunoscință, că cu cea mai mare părere de rĕu mĕ vĕdŭ silitŭ a renunța de a mĕ apĕra aicĭ, ér tot-odată rogŭ ca sĕ se constateze la protocolŭ, că au fostŭ aicĭ aḑĭ doi acusațĭ, carĭ neputêndŭ fi înțeleșĭ nu s'au pututŭ apĕra în în limba lorŭ maternă. (Aplause prelungite și sgomotóse.)

Președintele: Cererea d-lui acusatŭ și așa se împlinesce, căcĭ notarulŭ ia la protocolŭ întregŭ decursulŭ pertractărei.

Rogŭ acum pe d-lŭ apĕrătorŭ sĕ desvólte pledoaria sa:

Vorbirea apĕrătorului.

Iosifŭ Romanŭ: Onorată curte cu jurațĭ! La tóte cele ḑise de onoratulŭ representantŭ alŭ forului acusatorŭ în privința alcătuirei și desvoltărei istorice a patriei nóstre nu voiu sĕ reflectezŭ nimicŭ, pentru-că acestea nu se țină de meritulŭ lucrului; s'ar ține numai în acelŭ casŭ de meritulŭ lucrului, décă articulii împricinațĭ s'arŭ fi adus în contra națiunei politice ungare, dér cumcă acésta nu s'a întêmplatŭ, voiu dovedi în cele următóre.

Pe lângă tóte acestea nu potŭ lăsa neobservatŭ, că în întregŭ cursulŭ vorbirei procurorulŭ voesce sĕ înfățișeze națiunea română în colorĭ întunecóse. Mĕ rogŭ, noi aicĭ nu facemŭ istoriă. 'Mĭ pare fórte rĕu, că se provócă la astfeliu de lucrurĭ, dér vomŭ rĕspunde și la acésta.

Afirmă procurorulŭ reg., că națiunea română s'a aliatŭ cu dușmanii patriei; acésta o înțelege cu privire la cele întêmplate în 1848—9. Dér óre când națiunea sĕcuiască s'a datŭ pe partea lui Mihaiu-Vodă și a tăiatŭ capulŭ lui Bathori: óre acésta ce a fostŭ? Mĕ rogŭ rĕspundețĭ-mĭ la acésta!

Dér mĕ mai provocŭ la unŭ casŭ. Scimŭ, că staturile și ordinele Ardélului într'unŭ timpŭ s'au împărțitŭ în două părțĭ: una a chiămatŭ în țĕră pe Turcĭ, alta pe împĕratulŭ Rudolf; pentru aceea însĕ nicĭ-odată nu se póte acusa întréga națiune.

Eu așa credŭ, că prin acestea am rĕspunsŭ la tóte acele vorbirĭ lungĭ, carĭ nu aveau altŭ scopŭ, decâtŭ sĕ câștige sufletele ungurescĭ.

Mai amŭ încă unŭ momentŭ. In actulŭ de acusațiune procurorulŭ binevoesce a se provoca la împrejurarea, că raportulŭ dreptului publicŭ îlŭ stabilesce articululŭ de lege 44 din 1868. Așa este! Acésta o recunóscemŭ și noi. Tocmai din astă causă nu trebue sĕ se judece după legile cele vechĭ.

După tóte acestea mĕ întorcŭ la primulŭ articulŭ incriminatŭ, publicatŭ în Nr. 40 alŭ „Gazetei Transilvaniei“. Mai 'nainte însĕ de a mĕ întórce la acesta, fiă-mĭ permisŭ a aminti unele împrejurărĭ, carĭ se țină de meritulŭ lucrului.

Nimenea nu póte trage la îndoială, că una dintre datorințele pressei și ale publicistului, care se ocupă cu literatura ḑiaristică, este, ca sĕ judece décă sunt corecte séu nu legile esistente, instituțiunile statului, faptele societăților și ale singuraticilorŭ.

Scimŭ bine, că ḑiarele politice se înființéză totdéuna de către partide singuratice, și tocmai de aceea ele nicĭ-odată nu represintă nicĭ sentimentulŭ individualŭ și nicĭ sentimentulŭ politicŭ alŭ întregei națiunĭ séu naționalitățĭ; pentru-că atâtŭ o națiune, câtŭ și o naționalitate are numeróse ḑiare, care în ceea ce privesce atitudinea principiară se deosebescŭ, și purceḑêndŭ din punctulŭ de vedere alŭ partidei lorŭ, din acestŭ punctŭ de vedere își facŭ judecata lorŭ și de aci se nascŭ discusiunile principiare, desbaterile și așa numitele polemii ḑiaristice. Pănă când desbaterile asupra diferinței de opiniunĭ și de vederĭ se întêmplă între marginele legei statului, e natural, că acelea trebue sĕ fiă libere. Statulŭ prin legile sale își asigură susținerea și respectarea instituțiunilorŭ sale și a determinatŭ marginile, peste care nicĭ partidele, nicĭ individii singuraticĭ nu potŭ sĕ trécă nepedepsițĭ cu publicarea productelorŭ lorŭ ḑiaristice. Legislațiunea — mai cu sémă la noi — în causa agitațiunilorŭ contra legei, constituției, autorităților și organelorŭ acelora, contra unei religiunĭ orĭ naționalitățĭ ia mĕsurile de lipsă în paragrafii 171 pănă la 174 ai codicelui penalŭ și în casulŭ de față on. forŭ de acusațiune își ridică acusa sa pentru călcarea punctului 2 din §. 172 și pretinde, că s'a făcutŭ agitațiune în contra naționalității.

Pentru ca onor. curte cu jurațĭ sĕ'și pótă câștiga o convingere internă, că s'a comisŭ delictŭ în cestiunea de față, trebue neapĕratŭ sĕ cumpănéscă tóte acele împrejurărĭ, din carĭ a provenitŭ delictulŭ și în urma cărora s'a comisŭ faptulŭ, care servesce de basă a acusațiunei, și anume trebue sĕ cumpĕnéscă următórele împrejurărĭ: 1) Care a fostŭ motivulŭ, care a datŭ nascere acelei simple scirĭ a ḑilei din Nr. 40 alŭ „Gazetei Transilvaniei“, și articulului de fondŭ din Nr. 172 alŭ aceleiașĭ foi?—2) Care este adevĕratulŭ cuprinsŭ și înțelesŭ alŭ ambelorŭ publicațiunĭ?—3) Cu ce intențiune s'au scrisŭ și publicatŭ acelea? — 4) Ce resultatŭ a avutŭ publicarea lorŭ?

Tóte acestea îmĭ voiu lua voiă a-le arăta pe scurtŭ.

Din incidentulŭ, că sigilulŭ unei fabrice de zaharŭ s'a făcutŭ cu inscripțiă germană, ḑiarele „Kolozsvar“ și „Magyarság“ atacă dreptulŭ de a se folosi de diferite limbĭ, — care dreptŭ este în usŭ în patria nóstră și chiar și prin lege este garantatŭ — purceḑêndŭ din ideia, că pămêntulŭ pe care este fabrica e maghiarŭ, așa-déră „nix deutsch“, învĕțațĭ și scriețĭ ungauresce.

Aflu la locŭ a observa aicĭ, că onoratulŭ forŭ de acusațiune motivéză în actulŭ de acusațiune starea de dreptŭ publicŭ a patriei tocmai cu afirmarea, că art. de lege 44 din 1868, care se referă la egala îndreptățire a naționalităților, se și duce în deplinire. Décă însĕ admitemŭ acésta, atuncĭ cum stămŭ cu dreptulŭ naționalitățilorŭ de a se folosi de limba lorŭ? De aceea este adevĕratŭ, că acelŭ feliu de provocare și atacare, pe care onor. forŭ de acusațiune îlŭ numesce „mustrare“, s'a referitŭ la elementulŭ germanŭ, dér după cum ḑice proverbulŭ: „Komám aszszonyhoz szollok, hogy a menyemaszszony is értsen rolla“, cu alte cuvinte, s'a provocatŭ o cestiune de naționalitate cu privire la folosirea limbei. Că ce folosŭ aduce patriei și convețuirei pacînice a cetățenilorŭ o asemenea provocare ḑiaristică, eu acésta, on. curte cu jurațĭ, nu voiu s'o comentezŭ; trebue însĕ sĕ recunóscemŭ, că décă foile maghiare s'au simțitŭ îndreptățite a aduce în discusiune, în numele pămêntului patriei, cestiunea de limbă și a ataca egala îndreptățire, cine ar puté nega ḑiarelorŭ altorŭ naționalitățĭ dreptulŭ de a rĕspunde la acestea?

„Gazeta Transilvaniei“ în numĕrulŭ sĕu 40 din a. c. a și rĕspunsŭ la acésta, care rĕspunsŭ, décă nu s'ar fi făcutŭ provocarea, nicĭ-odată n'ar fi vĕḑutŭ lumina ḑilei. Din acésta este clarŭ, că rĕspunsulŭ nu s'a ivitŭ elŭ de sine, nu s'a ivitŭ cu premeditare, ci elŭ este productulŭ unei antecedențe, este efectulŭ unei cause. Și décă în causa unei bătăi, din care au urmatŭ vătĕmărĭ corporale, totdéuna întrebămŭ și avemŭ în vedere pe celŭ ce a datŭ ansă la nascerea bătăii, cu atâtŭ mai vîrtosŭ trebue sĕ se aplice asemenea considerații în casulŭ de față.

Sperŭ, că prin acésta am arătatŭ, că acestŭ articulŭ a fostŭ o polemiă ḑiaristică. (Va urma.)

Rușii la granița austro-germană.

De celŭ mai mare interesŭ este cea mai nouă statistică, din isvorŭ rusescŭ competentŭ, despre tăria armatei rusescĭ, cum este ea aḑĭ dislocată, spre a fi întrebuințată la granițele germano-austriace. Lăsândŭ la o parte amĕruntele, ne mărginimŭ a arăta unele cifre sumare. După acestea, stau gata la granițele amintite pentru orĭ-ce acțiune: 1092 batalióne infanteriă, 716 escadróne cavaleriă și 3040 tunurĭ, care forméză cu totulŭ suma de 1.250,000 combatanțĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Schimbare de garnizónă. Din Sebeșŭ se scrie, că cu finea anului acestuia orașulŭ Sebeșŭ își va perde garnisóna. Cetățenilorŭ le pare rĕu, că se duce garnisóna, fiindcă civilii cu militarii s'au avutŭ fórte bine.

***

Numirĭ în armată. *Aurelŭ Damianŭ*, doctorŭ în medicină, elevŭ medicŭ în spitalulŭ garnisónei din Sibiiu, a fostŭ nu mitŭ medicŭ asistentŭ în reservă.

***

Representanţă comunală disolvată. Ministrulŭ ung. de interne a disolvatŭ representanţa comunală a Abrudului, fiindcă majoritatea representanţei, condusă de deputatulŭ dietalŭ Boer şi de preotulŭ r. c. Szuchy, fiindŭ de mai multŭ timpŭ în oposiţiune faţă cu primarulŭ Rakosi, interesele materiale ale oraşului suferiau pagube fórte rarĭ.

***

Têrgulŭ de tómnă în Sibiiu se va începe în Septemvre n. c. şi anume têrgulŭ de oi în 4 Septemvre, de vite cornute şi cai în 11 Septemvre; têrgulŭ principalŭ de mărfurĭ va fi în 15 Septemvre, când nu se vorŭ puté vinde vite. Se vorŭ mâna la têrgŭ mulţĭ boi albĭ de rassĕ ungurescă, apoi vite cornute de Pinzgauer şi cai.

***

Concursŭ. E de ocupatŭ postulŭ de medicŭ cercualŭ în Agnita, cu léfă anuală de 500 fl. şi alte veniturĭ speciale. Cererile se vorŭ trimite până în 10 Septemvre la fisolgăbirĕulŭ cercului Agnita.

***

Unŭ romanŭ constatatŭ pe basa actelorŭ. O părecbe amorósă dela ţéră, anume Todorŭ şi Salomia din Şugagŭ mai acum 15 séu 16 anĭ, numai aşa au pututŭ fi despărţiţĭ, că părinţii au măritatŭ pe fată cu unŭ altŭ tînĕrŭ anume Petru Precupŭ, totŭ din Şugagŭ. Todorŭ vĕḑêndu-se părăsitŭ îşĭ luă şi elŭ nevastă şi se părea, că lucrurile mergŭ bine. *Se părea numai*, în realitate însĕ, ceea ce între ţĕranĭ e lucru rarŭ, ei totuşĭ se întêlniau unulŭ cu altulŭ şi se iubiau, ca şi mai înainte. Ei nu voiră numai sĕ se întêlnéscă, dér voiră, ca sĕ şi trăiască unulŭ cu altulŭ. Ei o şi aduseră la cale acésta, căcĭ în véra anului 1876, Petru Precupŭ cădù într'o prăpastiă, unde şi murì; ér câteva sĕptĕmânĭ mai târḑiu fù găsită Oana Maria, soţia lui Todorŭ Dolorianŭ, mórtă în patŭ. După ce fură îmormêntaţĭ, Todorŭ se însură cu Salomia. Multe se vorbeau şi lucrurile s'arŭ fi şi uitatŭ, décă unŭ întemniţatŭ dela Gherla, anume Todorŭ Bogdanŭ totŭ din Şugagŭ, n'ar fi mărturisitŭ pe patulŭ de mórte, că elŭ acum câţĭva anĭ a fostŭ pusŭ de Todorŭ şi Salomia, pentru suma de 30 fl., sĕ omóre şi pe Petru Precupŭ şi pe Oana Maria. In urma acestei mărturisirĭ, atâtŭ Todorŭ Dobreanu, câtŭ şi soţia sa Salomia au fostŭ predaţĭ justiţiei din Sebeşŭ.

***

Trenŭ derailatŭ de tâlharĭ. Câţĭ-va vagabunḑĭ au făcutŭ sĕ deraileze trenulŭ de persóne dela Baltimore-Ohio, pentru ca sĕ-lŭ pótă jefui. Trei călĕtorĭ au fostŭ ucişĭ, mulţĭ răniţĭ. Scirĭ esacte ne lipsescŭ.

***

Exportŭ de gilotine. Călăulŭ din Parisŭ Deibler a isprăvitŭ construirea a şése gilotine, comandate de administraţiunea coloniilorŭ francese. Aceste gilotine suntŭ destinate pentru Tongking, Cochin-China, Saint-Pierre-et-Miquelon, posesiunile francese în Australia, colonia Cayenne şi Maroni.

***

Bande de hoţĭ. Patru indivizĭ îmbrăcaţĭ în haine ţĕrănescĭ năvăliră acum câteva ḑile asupra duorŭ ţĕranĭ din Sibielŭ şi le cerură banii, despre carĭ sciaŭ că se urcă la suma de 1000 fl. Punêndŭ mâna pe banĭ, se depărtară. Până acum nu s'a datŭ de urma tâlharilorŭ.

***

Mandatŭ postalŭ falsŭ. La poşta din Cluşiu voi sĕ ridice unŭ ḑilerŭ cu unŭ mandatŭ postalŭ suma de 246 fl. 6 cr. Se dovedì însĕ, că mandatulŭ fusese numai de 4 fl. 6 cr. Ḑilerulŭ fù arestatŭ, dér se dovedì, că nu scie nicĭ sĕ scrie, nicĭ sĕ citéscă. Mandatulŭ postalŭ i-lŭ dase unŭ tînĕrŭ necunoscutŭ, pe care 'lŭ caută acum poliţia.

Urmărită. Ana Györi, bucătărésă din Ehedŭ (în Sĕcuime), care a săvêrşitŭ unŭ furtŭ în D. St. Mărtinŭ şi a fugitŭ de acolo, e urmărită de poliţiă în tóte părţile.

***

Unŭ honvedŭ sătulŭ de vieţă. In 10 Augustŭ n. c. se împuşcă în Sighişóra unŭ Sĕcuiu, care făcea parte dintre honvedii husarĭ staţionaţĭ acolo. Elŭ se împuşcà cu carabina sa în pântece, glonţulŭ îi trecù şi-i găurì şira spinărei. Cu tótă rana cea grea, nu murì Sĕcuiulŭ, ci se mai chinuesce aşteptându-şĭ mórtea.

Corespondenţa „Gaz.“ Trans.“

18 Augustŭ în Blaşiu. Viéţa cea liniştită şi pacĭnică a Blaşiului de câteva ḑile s'a schimbatŭ încâtva, éră monotonia, care pe aicĭ o găsesce omulŭ peste totŭ anulŭ şi mai alesŭ în timpulŭ câtŭ junimea studiósă petrece pe la vetrele părintescĭ, deodată s'a alungatŭ prin petrecerea ostaşilorŭ între noi.

E sciutŭ adecă, că manevrele se facŭ în acestŭ anŭ în jurulŭ Blaşiului. Din incidentulŭ acesta încă în 16 l. c. la amédĭ a trecutŭ pe aicĭ Regimentulŭ alŭ 64 din Orăştiă, care la sosirea lui aci delectà publiculŭ, ce-i eşise întru întêmpinare, şi cu o cântare românéscă. Acestŭ Regimentŭ îşĭ are cuartirulŭ generalŭ în Sâncelŭ. In 17 la amédĭ sosì Regimentulŭ 62 din Alba-Julia, care e staţionatŭ în Blaşiu şi Blaşiu-Satŭ. Fiindŭ-că în 18 Augustŭ se serbéză pe lângă „Schimbarea la faţă“ şi ḑiua nascerii Maiestăţii Sale, de aceea încă în preséra ḑilei, ca totdéuna, s'a iluminatŭ întrégă piaţa Blaşiului, care, de când o înfrumseţéză şi internatulŭ Escelenţiei Sale Domnului Metropolitŭ, la o ocasiune ca acésta capĕtă unŭ aspectŭ deosebitŭ şi tare frumosŭ. Musica militară încă mărì multŭ frumseţea acestei serĭ. Ea, după-ce încunjurà piaţa cântândŭ, se oprì înaintea curţii metropolitane, unde 'şĭ are locuinţa de presentŭ generalulŭ Zorics şi unde prin sunetele şi accentele ei armonióse şi puternice atrase unŭ publicŭ numĕrosŭ, care, setosŭ după aşa ceva, îşĭ petrecù câteva momente, delectându-se la auḑulŭ musicei şi la privirea pieţei luminate.

Ḑiua de 18 Augustŭ n. c. a fostŭ o adevĕrată ḑi de bucuriă şi sĕrbătóre. Incă pe la 5 óre diminéţa bubuiturile repetate ale câtorva tunurĭ arătară însemnătatea acestei ḑile. Pe la órele 8 unŭ publicŭ fórte numĕrosŭ din locŭ, jurŭ şi chiar şi din depărtărĭ mai marĭ, venitŭ anume pentru festivitatea acésta, umplù piaţa Blaşiului. Miliţia întrégă se postă înaintea bisericeii catedrale, unde serviţiulŭ divinŭ se începù la $8^1/_2$ şi care, pontificândŭ Escelenţa Sa, se îndeplinì cu o pompă şi splendóre rară şi nu prea îndatinată pe aicĭ.

Corpulŭ oficerilorŭ în frunte cu generalulŭ asistà la întregŭ serviciulŭ divinŭ cu destulă devoţiune şi pietate. Se cântà apoi în trei rêndurĭ strofa primă din „Imnulŭ popularŭ“, după carĭ totŭdéuna au urmatŭ câte trei salve de tunurĭ.

La finea sf. liturgii, Escel. Sa cetì în genunchĭ o rugăciune pentru sănĕtatea Maestăţei Sale şi pentru învingerea armatei nóstre.

La masa Escelenţei Sale a luatŭ parte întregŭ corpulŭ oficerescŭ, unde în decursulŭ prânḑului le cântà musica militară. Ca tot-déuna, şi de astă-dată Escelenţa Sa ridicà unŭ toastŭ frumosŭ pentru împĕratulŭ şi pentru familia împĕrătéscă, care fù primitŭ cu însufleţitóre cuvinte de „Sĕ trăéscă!“

Joi se aşteptă sosirea prinţului Lobcovicz. Eserciţiile de manevră s'au începutŭ în 19 l. c. diminéţa. Trupele vorŭ mai petrece pe aicĭ încă vre-o 10 ḑile.

In ḑilele acestea ar fi fostŭ binevenitŭ D-lŭ Musicescu cu corulŭ D-sale. Blăşienii l'au doritŭ şi când amŭ auḑitŭ de schimbarea planului d-sale, ni-a părutŭ rĕu.

Incheiu cu ce ar fi trebuitŭ sĕ începŭ: Procesulŭ de pressă alŭ „Gazetei“ a fostŭ urmăritŭ şi aicĭ cu multă atenţiune. Resultatulŭ se putea gâci uşorŭ. Adevĕrulŭ însĕ se póte întuneca, se póte ascunde, dér nu se póte nimici.

Din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, Aug. 1890.

Domnule Redactorŭ! In Nr. 159 din an. curente publicaţĭ o corespondenţă din fostulŭ districtŭ alŭ nostru, subscrisă de *„Călĕtorulŭ“*, din care aflămŭ, că d-lui a vĕḑutŭ frumóse scóle românescĭ în călĕtoria sa, *„dér cu părere de rĕu — ḑice — am observatŭ, că pomărìi bine arangiate mai în totŭ loculŭ lipsescŭ. Esistă însĕ* o pomăriă în Măgura, care abia trece acum în alŭ doilea anŭ de cultivare, dér care este cea mai frumósă în întregŭ comitatulŭ amintitŭ. Cultivătorulŭ şi conducĕtorulŭ acestei pomării este domnulŭ învĕţătorŭ comunalŭ Gregoriu Popŭ (vrù sĕ ḑică Georgiu, dér se îngăimăcì). Grădina d-sale de pomăritŭ e împărţită în pomăriă, florăriă şi legumăriă.

Lăudatulŭ cultivatorŭ mĕ conduse în grădina sa, îmĭ arătà, că din luna lui Maiu până acum a oculatŭ nu mai puţinŭ ca 1000 altoi şi are încă vre-o 8000 nealtoiţĭ, aşa că chiar şi în timpŭ de unŭ anŭ şi mai bine, ar fi multŭ a sporì atâţĭa pomĭ.

Va sĕ ḑică, după aserţiunile călĕtorului susŭ ḑisŭ, singurŭ G. Popŭ din Măgura ar avé pomăriă bine arangeată.

Ar fi de doritŭ, ca sĕ ne lămuréscă cei competenţĭ, décă „călĕtorulŭ“ are dreptŭ orĭ ba! Şi acésta cu atâta mai vêrtosŭ, cu câtŭ scimŭ, că în fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului stau şcólele în tóte privinţele pe o tréptă cu cele mai bune din patriă; la ele — cu puţine esceptiunĭ — suntŭ aplicaţĭ totŭ învĕţătorĭ deplinŭ cualificaţĭ (*mai* numai d-lŭ Havaşi şi'i înroléză din calfe de ciobotarĭ, têmplarĭ etc.); pomărìi suntŭ din ḑilele fericitului Marianŭ, ér încâtŭ pentru cultivarea de aḑĭ a pomăritului suntemŭ în dreptŭ a crede şi pretinde sĕ fiă câtŭ numai se póte de raţionale, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că în acestŭ districtŭ şi nota bene în vicariatulŭ Rodnei suntŭ 2 învĕţătorĭ, carĭ înainte cu ḑece anĭ fură premiaţĭ de „Asociaţiunea transilvană pentru lit. română şi cultura poporului român“, ca unii ce aveau pe atuncea cele mai frumóse şi mai bogate pomărìi; acei doi învĕţătorĭ suntŭ Mihaiu Domide din Sângeorgiu şi IoanŭPopŭ-Reteganulŭ din Rodna. Sĕ fiă óre cu putinţă, ca acei doi domnĭ învĕţătorĭ sĕ se fi datŭ lenei în privinţa cultivărei pomilorŭ? Noi nu o credemŭ şi nu o admitemŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că amŭ fostŭ chiar în primăvéra acestui anŭ în ambele grădinĭ, ca sĕ cumpĕrŭ altoi şi am aflatŭ, că d-lŭ Reteganulŭ din grădina şcólei, la care muncesce cu colegulŭ sĕu Silvestru Mureşanŭ, nu mĭ-a pututŭ da, deóre-ce pomăria lorŭ e nouă, numai în alŭ 3-lea anŭ de esistenţă, căcĭ nou este şi edificiulŭ şcólei. Ér că pomăria şcólei române din Rodna nu are încă pomĭ destulŭ de marĭ de datŭ, se esplică lesne. Românii Rodnenĭ au fostŭ scoşĭ de domnii dela putere cu braţŭ armatŭ din şcóla lorŭ cea bună, din mijloculŭ pieţii, edificiulŭ şcolarŭ şi grădina cu pomăriă au trecutŭ în posesiunea şcólei de statŭ, ér Românii, vechii moştenĭ, au trebuitŭ sĕ umble cu şcóla lorŭ din o uliţă într'alta, ca ţiganii cu cortulŭ, până în fine le succese — sub conducerea luminatului parochŭ Gerasimŭ Domide—a-şĭ face o şcólă cum nu mai este alta de soiulŭ ei în întregŭ vicariatulŭ, ba nicĭ în întregŭ districtulŭ. Şcóla acésta fù dată în folosire numai acu-i anulŭ, ér pomăria în grădina acelei şcóle s'a începutŭ acu-sŭ 3 anĭ, adecă când începură a aduna materialŭ pentru şcólă. Decĭ nu m'am miratŭ de locŭ, vĕḑêndŭ, că din grădina şcólei române din Rodna nu mĕ potŭ folosì de altoi, ci mai multŭ m'a surprinsŭ frumseţea tinerilorŭ pomĭ rĕsăriţĭ în şirurĭ regulate, ca sĕ se pótă altui mai cu succescŭ, şi diliginţa, cu care copilaşii lucrau în grădină, cu micĭ şi marĭ. Altcum ce sĕ vorbimŭ? Cine are gustŭ sĕ vadă — poftéscă şi intre în grădină, că de sigurŭ domnii învĕţătorĭ românĭ nu li-orŭ închide uşa dinaintea nasului, ca sĕ nu pótă întra.

Totŭ în acea ḑi fui apoi şi în Sângeorgiu. Ajunseiu cam la 5 óre. Domnulŭ Mihaiu Domide, înv. dir. alŭ şcólei fundaţionale, era în grădină cu vre-o 15 elevĭ mai mărişorĭ; era între ei şi unŭ pruncŭ alŭ părintelui Sohorca. Ce am vĕḑutŭ aci, m'a minunatŭ în adevĕrŭ. Pomĭ de totŭ soiulŭ — carĭ priescŭ în clima de susŭ a Someşului mare — unii acum eşiau din seminţă, alţii se rĕsădeau, alţii se altuiau, ér alţii înfloriau!

Din fiă-care specie se scotŭ în totŭ anulŭ câteva ḑecĭ şi întră prin grădinile particularilorŭ din comună şi jurŭ. Multŭ a contribuitŭ grădina asta şi respective conducĕtorulŭ ei, domnulŭ Mihaiu Domide, la deşteptarea gustului şi interesului pentru pomăritŭ în acestŭ ţinutŭ, chiar până a nu ne aduce d-lŭ Havaşi pe fabricantulŭ de bâte Papp György din Ungaria.

Am întrebatŭ pe domnulŭ Mihaiu Domide, décă are fiă-care şcólă pomăria sa? Ér d-lui mi-a rĕspunsŭ, că da, pe la câte şcóle din giurŭ a umblatŭ, tóte au pomăriile lorŭ, că domnulŭ vicarŭ Gregoriu Moisilŭ cu ocasiunea esamenelorŭ caută cu scrupulositate pomăriile, ér domnii învĕţătorĭ se nisuescŭ în totŭ chipulŭ a-i face pe plăcere, sciindŭ bine că nu esageréză în pretenţiunĭ, ci cere numai aceea, ce cerŭ şi legile statului, în care trăimŭ, numai câtŭ apoi aceea sĕ fiă făcutŭ cu conscienţiositate.

Étă decĭ, că nu numai în Măgura, la şcóla fundată de Havasi şi condusă de Papp György, este pomăriă bine arangiată, după cum susţine „Călĕtorulŭ“, ci mai suntŭ şi pe airea, ba eu susţinŭ, că suntŭ la tóte şcólele naţionale din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, şi acésta nu la îndemnulŭ lui Havaşi, cu atâtŭ mai puţinŭ după instrucţiunile primite dela Papp György.

Moşneanulŭ.

Valea Bichigiului, 13 Augustŭ n. 1890,

Stimate d-le Redactorŭ! Nu e nimicŭ mai frumosŭ şi lui Dumneḑeu mai plăcutŭ ca atuncĭ, când fruntaşii unei comune armoniséză în tóte şi mână 'n mână lucră pentru binele comunŭ alŭ poporaţiunei, în fruntea căreia stau.

O astfelŭ de armoniă şi unire spirituală aflămŭ între fruntaşii comunei nóstre Bichigiu, carĭ deşi suntŭ numai trei, adecă preotulŭ, învĕţătorulŭ şi colectorulŭ Tanase Todoranŭ, nepotulŭ martirului, aceştia o ducŭ ca fraţii şi ródele ostenelelorŭ lorŭ pentru poporŭ suntŭ binecuvêntate.

Am fostŭ amintitŭ nu de multŭ, cum zelosulŭ nostru preotŭ, d-lŭ Vasiliu Dumbravă, în înţelegere cu mai mulţĭ poporenĭ, a înfiinţatŭ unŭ fondŭ de bucate în folosulŭ bisericei, din care acum se ajutoră o parte mare din poporenĭ. N'au trecutŭ doră două sĕptĕmânĭ dela publicarea acelei informaţiunĭ, când numitulŭ preotŭ păşì din nou cu o ideiă totŭ aşa de salutară, ca şi cea de mai nainte, adecă punerea în ordine a şcólei carea nu mai corespundea recerinţelorŭ timpului de aḑĭ şi carea ḑi de ḑi era în periculŭ de a fi închisă sub preteastulŭ cunoscutŭ, că nu corespunde, ba putea uşorŭ sĕ fiă înlocuită cu o şcólă comunală.

Preotulŭ încă în anii trecuţĭ făcuse atentŭ pe poporŭ la eventualităţile, ce potŭ urma, însĕ în lipsa de banĭ a trebuitŭ sĕ amâne lucrulŭ păn' vorŭ veni timpurĭ mai bune. Acum însĕ, ne mai putêndŭ amâna, în unire cu matadorii amintiţĭ s'a apucatŭ de lucru, ridicândŭ şcóla, lărgindu-o, padimentându-o şi provĕḑêndu-o cu cele necesare. Ar mai urma văruitulŭ şi închiderea ei cu palantŭ (stoborŭ) şi în starea şi de acum, cine a vĕḑut'o mai nainte nu o-ar mai puté cunósce.

Étă dér unŭ altŭ meritŭ pentru preotulŭ nostru, ale căruia ostenele nu le putemŭ rĕsplăti, decâtŭ esprimându-i adênca nóstră mulţămită şi recunoscinţă pe cale ḑiaristică.

Săteanulŭ.

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 19 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	101 15
Renta de hârtiă 5%	99.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	113—
dto argintŭ	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	111.—
Bonurĭ rurale ungare	89 30
Bonurĭ croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	136.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.—
Renta de hârtiă austriacă	88.30
Renta de argintŭ austriacă	89.75
Renta de aurŭ austriacă	107 95
Losurĭ din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare	974—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	357.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	303.10
Galbenĭ împărătescĭ	5.38
Napoleon-d'orĭ	9.—
Mărcĭ 100 împ. germane	55.45
Londra 10 Livres sterlinge	113 35

No. 3020—1890. 405,3—3

I.

ESCRIERE DE CONCURSŬ.

Cu terminulŭ de 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive se escrie concursŭ pentru 7 stipendie *din fundaţiunea fericitului Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ Alesandru Sterca-Şiuluţiŭ*, şi anume:

Pentru *două stipendie de câte 400 fl. v. a.* usuate de Amosŭ Frâncu, care a obţinutŭ luarea de doctorŭ în drepturĭ, şi Alesandru Popa, care a depusŭ doctoratulŭ din medicina universală;

pentru *unŭ stipendiu de 200 fl. v. a.* usuatŭ de juristulŭ Silviu Stanciu, care a repausatŭ;

pentru *trei stipendie de câte 100 fl. v. a.*, dintre carĭ unulŭ usuatŭ de juristulŭ Teofilŭ Ciortea, care a muritŭ, altulŭ de cadetulŭ Severŭ Trifanŭ, care nu s'a legitimatŭ despre progresulŭ făcutŭ în studie în decursulŭ anului şcolasticŭ espiratŭ, şi alŭ treilea de gimnasistulŭ Emiliu Aranyosi, care a obţinutŭ calculŭ nesuficientŭ din studie la finea anului şcolasticŭ espiratŭ;

pentru *unŭ stipendiu de 60 fl. v. a.* usuatŭ de gimnasistulŭ Camilŭ P. de Harşianu şi dechiaratŭ de vacantŭ din causă, că nu a produsŭ atestatŭ despre progresulŭ făcutŭ în decursulŭ anului şcolasticŭ espiratŭ.

Doritorii de a obţine vre unulŭ din stipendiele de mai susŭ au sĕ întrunéscă următórele condiţiunĭ:

a) că suntŭ Românĭ gr. cat. miserĭ născuţĭ în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studie calculŭ *de eminenţe*;

c) că suntŭ ascultătorĭ de medicină, de drepturĭ, orĭ şi la altă facultate, academiă orĭ gimnasiu;

d) dintre concurenţĭ vorŭ avé preferinţă, carĭ vorŭ puté dovedi, că suntŭ consângenĭ cu piulŭ fundatorŭ;

e) concurenţii sĕ producă şi sĕ alăture la cererile lorŭ: *testimonie şcolastice în copie autentice, şi nu în origine*, atestatŭ de consângenitate—décă sunt consângenĭ cu fundatorulŭ,—carte de botezŭ, testimoniu medicalŭ, atestatŭ de paupertate, *şi se numéscă espresŭ institutulŭ*, la care şi unde vorŭ sĕ continue studiele academice orĭ gimnasiale.

Cererile concursuale astfelŭ adjustate sĕ le subştérnă la subsemnatulŭ Consistoriu până la terminulŭ prefiptŭ.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

II.

ESCRIERE DE CONCURSŬ.

Cu terminulŭ de 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive se escrie concursŭ *la două stipendie de câte 40 fl. v. a. din fundaţiunea fericitului canonicŭ Constantinŭ Alutanŭ*, dechiarate de vacante din causă, că şcolarii Iuliu Chitulŭ şi Ioanŭ Anca, carĭ le-au folositŭ în anul trecutŭ, nu s'au legitimatŭ despre progresulŭ făcutŭ în acelŭ anŭ.

Doritorii de a obţine vre-unulŭ dintre stipendiele de mai susŭ, vorŭ avé de a'şĭ instrui suplicele conformŭ condiţiunilorŭ indigitate în escrierea de concursŭ pentru stipendiele şuluţiane, şi a-le aşterne Consistoriului subsemnatŭ până la terminulŭ prefiptŭ.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

III.

ESCRIERE DE CONCURSŬ.

Cu terminulŭ de 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive se escrie concursŭ pentru unŭ stipendiu de *22 fl. 50 cr. v. a. din fundaţiunea fericitului canonicŭ Ioanŭ Chirilă*, devenitŭ vacantŭ din causă, că şcolariulŭ Samoilă Spineanu, care l'a folositŭ în anulŭ trecutŭ, nu s'a legitimatŭ la finea acelui anŭ despre progresulŭ făcutŭ în studie.

Doritorii de a obţine stipendiulŭ de mai susŭ, vorŭ avé de a'şĭ instrui suplicele conformŭ condiţiunilorŭ indigetate în escrierea de concursŭ pentru stipendiele şuluţiane, şi a le aşterne subsemnatului consistoriu până la terminulŭ prefiptŭ.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de pers.	Trenu acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5.11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bĕrzava		5.53	7.33
Soborşinu		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenu de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bĕrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	Trenŭ omnibus 5.49	7.36	10.38
Paulişu	6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn
Petroşenĭ	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóra	10.52	5.28

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. de p.	Tr. omn
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.